

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ihmisarvoinen työ globaaleissa toimitusketjuissa”

(oma-aloitteinen lausunto)

(2016/C 303/03)

Esittelijä: Emmanuelle BUTAUD-STUBBS

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea päätti 21. tammikuuta 2016 työjärjestyksensä 29 artiklan 2 kohdan nojalla antaa oma-aloitteisen lausunnon aiheesta

”Ihmisarvoinen työ globaaleissa toimitusketjuissa”

(oma-aloitteinen lausunto).

Asian valmistelusta vastannut ”ulkosuhteet”-erityisjaosto antoi lausuntonsa 19. huhtikuuta 2016.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 25.–26. toukokuuta 2016 pitämässään 517. täysistunnossa (toukokuun 25 päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 188 ääntä puolesta ja 1 vastaan.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 Kysymys ihmisarvoisesta työstä muun muassa tekstiili-, vaatetus- ja jalkineiteollisuuden, elektroniikan, mineraalialan ja maatalousteollisuuden globaaleissa toimitusketjuissa on ratkaisevan tärkeä kaikille julkisen ja yksityisen sektorin toimijoille, jotka osallistuvat toimitusketjujen hallinnointiin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

1.2 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) on mukauttanut sisäisiä menettelyjään voidakseen antaa lausuntonsa ennen ihmisarvoista työtä globaaleissa toimitusketjuissa käsittelevää kansainvälisen työkonferenssin (ILC) 105. istuntoa Genevessä.

ETSK suosittaa seuraavaa:

1.3 Euroopan komissio laatii kattavan ja kunnianhimoisen strategian ihmisarvoisen työn edistämiseksi globaaleissa toimitusketjuissa kaikissa sisäisissä (osallistuminen EU:n julkisiin hankintoihin, tuotemerkinnät jne.) ja ulkoisissa (kauppa, kehitysapu, naapuruuspolitiikka jne.) toimintapolitiikoissaan.

1.4 Otetaan käyttöön yhteinen kieli ja yhteiset määritelmät, vertaillaan eri sidosryhmien (OECD, ILO, WTO, Euroopan komissio, Maailmanpankki ja IMF⁽¹⁾) tilastotietoja sekaannusten ja virhetulkintojen välttämiseksi ja laaditaan johdonmukainen toimintapolitiikka tällä alalla toimiville erilaisille toimivaltuuksilla käytettävillä julkisilla elimillä.

1.5 Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat huomioon ottaen on identifioitava olemassa olevassa työkaluvalikoimassa tarjolla olevat parhaat käytännöt ja aloitteet ja edistettävä niitä. Näihin kuuluvat OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille, OECD:n toimialakohtaiset due diligence -ohjeet (tekstiili- ja vaatetusala, mineraalit, maatalous ja finanssiala), kaupan tukitoimet, taloudelliset järjestelyt vahinkojen korvaamiseksi, käytännönsäännöt, merkinnät, standardit ja itsearviointivälineet. Tavoitteena on ottaa käyttöön asteittainen, johdonmukainen ja kestäväpohjainen toimintapolitiikka globaalien toimitusketjujen vastuullista hallinnointia varten.

⁽¹⁾ Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, Kansainvälinen työjärjestö, Maailman kauppajärjestö, Kansainvälinen valuuttarahasto

1.6 Edistetään käytännöllisiä ja tarkoituksenmukaisia riskiin perustuvia lähestymistapoja, joissa otetaan huomioon kunkin globaalin arvoketjun ja globaalin toimitusketjun erityisluonne (lineaarinen vai modulaarinen, yksinkertainen vai monitahoinen, lyhyt vai pitkä organisaatio).

1.7 Edistetään olemassa olevien käytänteiden arvioinnin perusteella mallia, johon osallistuu eri sidosryhmiä (julkisen ja yksityisen sektorin toimijoita, työmarkkinaosapuolia, kansalaisjärjestöjä, asiantuntijoita jne.), jotta voidaan laatia OECD:n toimintaohjeiden pohjalta paras mahdollinen toimenpideyhdistelmä riskien havaitsemiseksi, ennaltaehkäisemiseksi ja pienentämiseksi sekä toimintasuunnitelmasta tiedottamista ja raportointia varten. Toimintasuunnitelmaan voitaisiin sisällyttää sekä lainsäädännöllisiä että muita toimenpiteitä, parhaita käytänteitä, taloudellisia kannustimia, koulutusmahdollisuuksia ja valmiuksien kehittämistä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja ammattiyhdistystoimintaa varten.

1.8 Pohditaan erityisesti sitä, millaisilla avoimuusvälineillä voitaisiin tiedottaa loppukuluttajille sosiaalisista tuotantolosuhteista.

1.9 Tarkastellaan tulevassa ILO:n konferenssissa ILO:n mahdollisuuksia toimia aktiivisesti työn ihmisarvoisuuden varmistamiseksi globaaleissa toimitusketjuissa sekä tutkitaan tässä yhteydessä mahdollisuuksia kehittää ja ottaa myöhemmin käyttöön sellaisia merkityksellisiä ja tarkoituksenmukaisia välineitä, joilla voidaan kaikkien sidosryhmien sitoutumisen kautta osaltaan edistää työolojen tosiasiallista paranemista.

2. Ihmisarvoinen työ globaaleissa toimitusketjuissa: määritelmät, asiayhteys ja näkökannat

2.1 Määritelmät

2.1.1 **Globaalin arvoketjun** käsitettä alettiin käyttää 1990-luvun puolivälissä kuvaamaan kaikkia toimintoja, jotka tarvitaan aina tuotteen suunnittelusta, muotoilusta, raaka-aineista, välillisistä panoksista, markkinoinnista ja jakelusta sen toimittamiseen loppukuluttajalle ⁽²⁾.

Globaalien arvoketjujen oletetaan nostavan tasoa sekä prosesseissa (tuottaja omaksuu paremman teknologian tehokkuuden lisäämiseksi) että toiminnallisesti (tuottajan kyky kehittää suunnittelu-, brändäys- ja markkinointivälineitä). On kuitenkin esimerkkejä, jotka osoittavat, että näin ei aina tapahdu.

Globaalien arvoketjujen kestäväpohjainen ja vastuullinen hallinnointi on kansainvälisen asialistan (OECD, ILO, G7, G20, EU, YK) kärkipäässä, koska globaalit arvoketjut kattavat yhä suuremman osan maailmanlaajuisesta kaupasta ja investoinneista ja koska johtavien yritysten harjoittamalla alihankinnalla ja maailmanlaajuisen tuotannon rajatylittävällä koordinoinnilla on merkittäviä sosiaalisia vaikutuksia. Osa vaikutuksista on myönteisiä, esim. parempipalkkaiset työpaikat, naisten korkeampi työllisyysaste, uusien työpaikkojen ja siten työllistymismahdollisuuksien luominen, taitojen kehittyminen ja osaamisen ja teknologian leviäminen. Osa on huolestuttavampia: työn epävarmuus, huonot työolot (myös työterveys ja -turvallisuus), sosiaalisten oikeuksien puuttuminen (myös sosiaaliturvan puuttuminen) ja ihmisoikeuksien ja työntekijän perusoikeuksien loukkaukset.

Työelämän normien kunnioittamisen ja ihmisarvoisen työn edistämiseksi onkin laadittu ja otettu käyttöön erilaisia kansallisia ja kansainvälisiä välineitä, joita ovat muun muassa ILO:n yleissopimukset, OECD:n toimintaohjeet ja yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat YK:n suuntaviivat (ks. myös kohta 2.3.3), sekä toimintakehyksiä, joita ovat muun muassa kestävä kehityksen toimintasuunnitelma 2030 ⁽³⁾ ja siihen liittyvä Addis Abeban kehitysyhteistyön rahoitusohjelma ⁽⁴⁾. Pyrkimyksenä on myös kehittää edelleen kauppaa, investointeja, yksityistä sektoria ja toimitusketjuja.

⁽²⁾ www.globalvaluechains.org/concept-tools

⁽³⁾ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E

⁽⁴⁾ http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf

2.1.2 **Globaali toimitusketju** muodostuu toisiinsa kytköksissä olevista organisaatioista, resursseista ja prosesseista, joissa luodaan ja toimitetaan tuotteita ja palveluja loppukuluttajille. Globaali toimitusketju on itsessään globaalin arvoketjun osa, joka koskee hankintaa eikä suunnittelua tai tavaroiden tai palvelujen jakelua.

Kansainvälisen työkonferenssin ILC:n (ILO:n ylin päätöksentekoeelin) kesäkuun 2016 istunnossa käydään yleiskeskustelu ihmisarvoisesta työstä globaaleissa toimitusketjuissa. Tarkoituksena on auttaa ILO:n osapuolia (valtiot, työnantajat ja työntekijät) saamaan parempi käsitys siitä, miten sitoutuminen globaaleihin toimitusketjuihin voi auttaa valtion- ja paikallistaloutta kasvamaan kestäväpohjaisesti ja osallistavasti ja siten, että samalla tuetaan yritysten perustamista ja kasvua sekä laadukkaiden työpaikkojen tarjontaa ja työelämän normien kunnioittamista. Tämä lausunto on ETSK:n kannanotto tähän keskusteluun.

2.1.3 **Ihmisarvoinen työ** on ILO:n osapuolten laatima käsite, jonka ILC hyväksyi sosiaalisesti oikeudenmukaisesta globalisaatiosta annetussa julistuksessa ⁽⁵⁾. Se kattaa kansalliset ja paikalliset ohjelmat, joilla pyritään neljään strategiseen tavoitteeseen:

- työpaikkojen luomisen, osaamisen kehittämisen ja kestäväpohjaisen toimeentulon edistäminen
- työelämän oikeuksien takaaminen erityisesti muita heikommassa asemassa oleville ja köyhille työntekijöille
- miehille ja naisille kuuluvan sosiaalisen suojelun laajentaminen, jotta turvataan riittävä korvaus tulonmenetyksestä tai -alennuksesta ja pääsy soveltuvaan terveydenhuoltoon
- työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun edistäminen ottamalla mukaan vahvoja, riippumattomia työntekijä- ja työnantajaorganisaatioita.

ILO on maailmanlaajuisena standardointielimenä hyväksynyt useita yleissopimuksia, jotka liittyvät globaaleihin toimitusketjuihin. Niihin kuuluvat työelämän perusnormit (yhdistymisvapauden ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden edistäminen, syrjimättömyyden edistäminen työelämässä, pakkotyön ja lapsityön kieltäminen) sekä työterveyttä ja -turvallisuutta, työsuojelutarkastuksia ja muita aiheita koskevat yleissopimukset. Kun valtio on ratifioinut yleissopimuksen, se on velvollinen saattamaan lainsäädäntönsä ja käytäntönsä sen mukaisiksi. ILO:n vuonna 1998 antamassa julistuksessa työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista ⁽⁶⁾ todetaan lisäksi, että kaikki ILO:n jäsenvaltiot ovat velvollisia kunnioittamaan ja panemaan täytäntöön työelämän perusnormit lainsäädännössä ja käytännössä, vaikka ne eivät olisikaan ratifioineet asiaa koskevia yleissopimuksia.

2.2 *Globaalien arvoketjujen ja globaalien toimitusketjujen rakenne ja merkitys kansainvälisessä kaupassa*

2.2.1 Globaalien arvoketjujen merkitys maailmankaupassa on kasvanut nopeasti. WTO:n, OECD:n, ILO:n ja UNCTADin vuoden 2013 tietojen ⁽⁷⁾ mukaan ne kattavat 60–80 prosenttia kansainvälisestä kaupasta ja yli 20 prosenttia kaikista työpaikoista maailmassa ⁽⁸⁾. Aloja, joilla esiintyy toisiinsa kytköksissä olevia organisatorisia suunnittelun, tuotannon, jakelun ja kulutuksen osatekijöitä ja joilla kehitystä hallitsevat monikansalliset yritykset, ovat muun muassa maatalous, teollisuus (esim. autoteollisuus, ilmailu, tekstiili- ja vaatetusala, lelut, elektroniikka) ja palveluala (esim. puhelinpalvelut, tietotekniikka).

⁽⁵⁾ http://www.ilo.org/global/meetings-and-events/campaigns/voices-on-social-justice/WCMS_099766/lang-en/index.htm

⁽⁶⁾ <http://www.ilo.org/declaration/thedeclaration/textdeclaration/lang-en/index.htm>

⁽⁷⁾ http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013_en.pdf

⁽⁸⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/-publ/documents/publication/wcms_368626.pdf

2.2.2 Myös globaalien arvoketjujen muodot ja rakenteet vaihtelevat: toiset ovat melko lyhyitä (pieni määrä toimintoja) ja toiset pidempiä, jolloin niihin liittyy taloudellisia, sosiaalisia ja rahoitukseen liittyviä sidoksia monien kauas toisistaan sijoittautuneiden (Yhdysvallat, EU ja Aasia) yritysten välillä. Gary Gereffin mukaan ⁽⁹⁾ kolme yleisintä hallintomallia ovat seuraavat: ostajalähtöiset globaalit arvoketjut, useimmin esiintyvät kustannuslähtöiset globaalit arvoketjut (esim. vaatetus- ja jalkinealan globaalit arvoketjut) ja tuottajalähtöiset globaalit arvoketjut (joissa osa toimittajien teknologisesta osaamisesta [kuten suunnittelu ja innovointi] sijaitsee kehitysmaissa; esim. elektroniikka).

2.2.3 Globaalin toimitusketjun sisältyminen yhtenä osana globaaliin arvoketjuun perustuu ostajien ja toimittajien sekä mahdollisten alihankkijoiden väliseen suhteeseen. Ketju voi olla muodoltaan erilainen: vertikaalisesti integroitunut, monopoliketju, modulaarisesti hallinnoitava ketju (pääasialliset toimittajat toimivat johtoyrityksestä riippumattomasti) tai markkinaketju hyödykemarkkinoita varten.

2.3 *Gloaalien toimitusketjujen hallinnointi yritysten yhteiskuntavastuuta koskevassa strategiassa: keskeiset toimijat ja työkalut*

2.3.1 EU määrittelee yritysten yhteiskunnallisen vastuun ”yritysten vastuuksi omista yhteiskunnallisista vaikutuksistaan” ⁽¹⁰⁾.

2.3.2 Seuraavat seikat on nimetty viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana erityisesti elektroniikka-, urheiluväline- ja vaatealalla ilmaantuneiden ongelmien perusteella pääasiassa OECD:n toimesta ratkaisevan tärkeiksi, kun ajatellaan johtavan monikansallisen yrityksen harjoittamaa globaalin arvo- tai toimitusketjuna kestäväpohjaista hallinnointia:

- a) Kartoitetaan suurimmat ihmisoikeuksien ja työntekijän oikeuksien loukkaamisen, ympäristöhaittojen ja korruption riskit.
- b) Estetään riskien toteutuminen due diligence -lähestymistavalla ja kestäväpohjaisella hallinnoinnilla kunkin maan riskiprofiilin ja yksittäisen toimittajan riskien arvioinnin kautta ⁽¹¹⁾.
- c) Pienennetään riskejä soveltamalla toimitusketjuun johdonmukaista, määrätietoista ja pitkäkestoista yrityksen yhteiskuntavastuupolitiikkaa: tärkeitä asioita ovat toimittajien valinta, nykyisille toimittajille asetetut vaatimukset ja niiden kanssa tehdyt sopimukset, sosiaalinaläkökohtiin keskittyvät tarkastukset, kriteerien ajanmukaistaminen saavutetun edistyksen arvioimiseksi.
- d) Raportoidaan ja tiedotetaan eri sidosryhmille yrityksen sisällä (esim. ammattiyhdistykset) ja yrityksen ulkopuolella (esim. kansalaisjärjestöt tai työterveydestä ja -turvallisuudesta tai globaalien toimitusketjujen kestäväpohjaisen hallinnoinnin parantamista koskevien ILO:n yleissopimusten täytäntöönpanosta vastaavat viranomaiset).

2.3.3 Monenlaiset tahot, kuten lukuisat julkiset ja yksityiset kansalliset, eurooppalaiset ja kansainväliset organisaatiot ja elimet, pohtivat nykyisin näitä aiheita erityisesti Rana Plazassa (Bangladesh) vuonna 2013 tapahtuneen yli 1 100 työntekijän kuolemaan johtaneen onnettomuuden jälkeen:

⁽⁹⁾ ”The organisation of Buyer-Driven Global Commodity Chain: How US Retailers Shape Overseas Production Networks, Commodity Chains and Global Capitalism”, Wesport, 1994.

⁽¹⁰⁾ http://ec.europa.eu/growth/industry/corporate-social-responsibility/index_en.htm

⁽¹¹⁾ Ks. esimerkiksi Euratexin ja IndustriAllin Euroopan komission tuella kehittämä itsearviointiväline EU:n tekstiili- ja vaatetusalan yrityksille.

- a) Kansallinen taso: ihmisarvoiseen työhön ja ihmisoikeuksiin liittyvien lainsäädännöllisten toimenpiteiden (esim. Yhdistyneen kuningaskunnan Modern Slavery Act 2015, johon sisältyy säännöksiä toimitusketjujen avoimuudesta ⁽¹²⁾) lisäksi hallitukset ja parlamentit laativat ja toteuttavat työmarkkinaosapuolten, sidosryhmien kuten kansalaisjärjestöjen ja OECD:n kansallisen yhteispisteen tuella erilaisia aloitteita (esim. yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia tai yritysten yhteiskuntavastuuta koskevat kansalliset toimintasuunnitelmat, kuten viimeaikaiset due diligence -aloitteet mm. Ranskassa ja Saksassa).
- b) EU-taso: Toimenpiteitä on toteutettu monilla sisä- ja ulkopoliittisten aloilla, sekä laajempien, kolmansien maiden kanssa ylläpidettyjen kumppanuusjärjestelyjen yhteydessä että toimialakohtaisten aloitteiden kautta. Esimerkiksi hiljattain neuvoteltujen ja täytäntöönpanutujen EU:n kauppaa ja investointisopimusten kauppaa ja kestävä kehitystä koskeviin lukuihin sisältyy osapuolten sitova velvollisuus kunnioittaa työelämän perusnormeja (muun muassa etenemällä kohti ILO:n perusyleissopimusten ratifiointia ja pyrkimällä nostamaan kotimaisen työsuojelun tasoa), panna tehokkaasti täytäntöön ratifioitujen ILO:n yleissopimukset ja edistää ihmisarvoista työtä, reilun kaupan ohjelmia ja yritysten yhteiskuntavastuun käytäntöjä. Sopimuksissa kaavaillaan myös kansalaisyhteiskunnan vastuulla olevan seurantamekanismin perustamista (hallitustenvälisen elimen lisäksi). Sen puitteissa muun muassa työmarkkinaosapuolet valvovat sopimusmääräysten noudattamista ja neuvovat sopimuspuolia esimerkiksi kauppaa ja työvoimaan liittyvissä asioissa. Kehitysmaille on myönnetty GSP+-järjestelmässä tullietuuksia, joiden mukaan sellaiset muita heikommassa asemassa olevat maat eivät maksa lainkaan tullimaksuja yli 66 prosentista tullinimikkeistä, jotka sitoutuvat velvoittavasti ratifioimaan ja panemaan tehokkaasti täytäntöön 27 keskeistä kansainvälistä yleissopimusta, joihin kuuluvat kahdeksan ILO:n perusyleissopimusta ⁽¹³⁾. EU:n kehittämiä ja toteuttamia toimia ovat myös yritysten yhteiskuntavastuuta koskeva strategia, muuta kuin taloudellista raportointia koskevan direktiivin 2013/34/EU (ympäristöön liittyvät ja sosiaaliset näkökohdat, ihmisoikeudet, korruption torjunta, sukupuolten edustus yritysten johtokunnissa jne.) tarkistaminen, Bangladeshin kestävyyssovitimus (EU:n johdolla toteutettu kansainvälinen hanke, jossa tavoitteena on parantaa työntekijöiden oikeuksien kunnioittamista, työterveyttä ja -turvallisuutta ja rakennusten turvallisuustasoa maan valmisvaateteollisuudessa) ⁽¹⁴⁾ sekä uusi EU:n kauppaa- ja investointistrategia, johon sisältyy yhtenä osana globaalien toimitusketjujen vastuullinen hallinnointi ⁽¹⁵⁾. Lisäksi EU:n nykyinen puheenjohtajavaltio (Alankomaat) korostaa globaalien toimitusketjujen vastuullisen hallinnoinnin tärkeyttä.
- c) Kansainvälinen taso: keskusteluja käydään ja työtä tehdään OECD:ssä (esim. vaatetus- ja jalkinealan toimitusketjujen vastuullisuutta koskevat due diligence -ohjeet ⁽¹⁶⁾, monikansallisia yrityksiä koskevat toimintaohjeet ⁽¹⁷⁾, maatalousalan toimitusketjujen vastuullisuutta koskevien ohjeiden julkaiseminen ⁽¹⁸⁾), YK:ssa (esim. Global Compact -aloite ja yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevat suuntaviivat ⁽¹⁹⁾) ja ILO:ssa (monikansallisia yrityksiä ja sosiaalipolitiikkaa koskevan kolmikantaisen periaatejulistuksen tarkistaminen ja kesäkuussa 2016 ILC:ssä pidettävän ihmisarvoista työtä globaaleissa toimitusketjuissa käsittelevän keskustelun valmisteleminen).

Myös erilaisia yksityisiä pysyviä tai tilapäisiä hankkeita on käynnistetty esim. työterveyden ja -turvallisuuden parantamiseksi Bangladeshin vaatetehtaissa Rana Plazan katastrofin jälkeen (palo- ja rakennusturvallisuutta koskeva Bangladeshin sopimus) ⁽²⁰⁾.

2.3.4 Kaikki nämä julkisen ja yksityisen sektorin toimijat ovat sitoutuneet kehittämään ja ottamaan käyttöön erilaisia työkaluja ja välineitä työolojen ja työntekijöiden oikeuksien parantamiseksi. Välineitä ovat

- sääntely, lainsäädäntö, yleissopimukset
- käytännössä
- työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, myös rajatylittävä vuoropuhelu ⁽²¹⁾

⁽¹²⁾ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/30/contents/enacted>

⁽¹³⁾ ETSK antoi vuonna 2011 lausunnon järjestelmästä EUVL C 43, 15.2.2012, s. 82.

⁽¹⁴⁾ <http://trade.ec.europa.eu/doclib/events/index.cfm?id=1433> ja <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1447>

⁽¹⁵⁾ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

⁽¹⁶⁾ <https://mneguidelines.oecd.org/responsible-supply-chains-textile-garment-sector.htm>

⁽¹⁷⁾ <https://mneguidelines.oecd.org/text/>

⁽¹⁸⁾ <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/rbc-agriculture-supply-chains.htm>

⁽¹⁹⁾ http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

⁽²⁰⁾ <http://bangladeshaccord.org/>

⁽²¹⁾ Esimerkiksi ylikansalliset yrityskohtaiset työehtosopimukset, joita kutsutaan myös kansainvälisiksi puitesopimuksiksi. Ks. tarkemmin tiedonanto, asiakokonaisuus REX/443, sivu 8: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.rex-opinions.35349>

- yritysten yhteiskuntavastuuta ja sosiaalista vastuuta koskevat sertifioinnit
- rahoitusjärjestelyt korvauksien maksamiseksi uhreille
- muut eri sidosryhmien yhteiset aloitteet
- tuki- ja kehittämisohjelmat, kuten valmiuksien kehittäminen (työterveys ja -turvallisuus, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, ILO:n yleissopimusten täytäntöönpano jne.).

3. Kahdelta elinkeinoalalta poimittujen parhaiden käytänteiden arviointi

3.1 Vaatetus- ja jalkinealan globaalit toimitusketjut

3.1.1 Vaatetus- ja jalkinealan globaalit toimitusketjut kattavat hyvin monenlaisia toimijoita ja tuotantoprosesseja. Vaatteiden, tekstiilien ja jalkineiden viennin kokonaismäärä Aasian ja Tyynenmeren alueelta on arvoltaan 601 miljardia dollaria eli 60 prosenttia koko maailmankaupasta. Kiinan osuus tästä on ylivoimaisesti suurin. Muun muassa Bangladesh ja Kambodža ovat erikoistuneet yhä enemmän vaatteiden ja jalkineiden tuotantoon ja vientiin: niiden osuus koko tavaraviennistä oli 82,9 prosenttia Bangladeshissa ja 77,4 prosenttia Kambodžassa vuonna 2014⁽²²⁾. Tämä johtuu pääasiassa palkkojen jyrkästä noususta Kiinan vaate- ja tekstiiliteollisuudessa, minkä seurauksena kansainväliset ostajat ovat etsineet uusia toimittajia Aasiasta.

ILO:n mukaan⁽²³⁾ keskimääräiset kuukausiansiot olivat useimmissa maissa vuonna 2014 alle 200 dollaria. Kouluttamattomalle vaatetusalan työntekijälle maksettavaa vähimmäiskuukausipalkkaa sovelletaan Kiinassa (enimmillään 297 dollaria), Filippiineillä, Malesiassa, Indonesiassa (247 dollaria), Thaimaassa, Vietnämässä (145 dollaria), Intiassa (136 dollaria), Kambodžassa (128 dollaria), Pakistanissa (119 dollaria), Bangladeshissa (71 dollaria) ja Sri Lankassa (66 dollaria).

Suurimpia riskejä ovat toimeentuloon riittämätön palkka, pakko- ja lapsityö, heikot työmarkkinasuhteet yhdistymisvapauden puutteellisen turvaamisen ja rajallisten kollektiivisten työehtoneuvottelujen vuoksi, heikkotasoinen työterveys ja -turvallisuus, riittämättömät työsuojelutarkastukset, kehittymättömät työtapaturmavakuutusjärjestelmät, veden pilaantuminen, altistuminen kemiallisille aineille ja naistyövoiman hyväksikäyttö.

3.1.2 Vaatetehtaana käytetyn Rana Plaza -rakennuksen romahduksessa Bangladeshissa 24. huhtikuuta 2013 kuoli 1 136 työntekijää, joista suurin osa oli naisia. Suuronnettomuus, joka johtui rakennuksen erittäin huonosta kunnosta ja hätäuloskäyntien puuttumisesta, johti merkittäviin reaktioihin hallitusten (EU ja jäsenvaltiot, Yhdysvallat, Kanada, Norja), kansainvälisten organisaatioiden (ILO, OECD ja Maailmanpankki) ja kansainvälisten ja paikallisten sidosryhmien taholta: ne käynnistivät kunnianhimoisia aloitteita kansallisiksi lyhyen aikavälin toimenpiteiksi (korvausten maksaminen uhrien perheille, vaatetehtaiden tarkastaminen ja korjaavat toimenpiteet, uudet tarkastusmenetelmät, työlainsäädännön tarkistaminen), kansallisiksi keskipitkän aikavälin toimenpiteiksi (esim. riippumattomien ammattiyhdistysten kehittäminen ja työsuojelutarkastusten tehostaminen) ja systemaattisiksi toimenpiteiksi, joilla edistetään globaalien toimitusketjujen vastuullista hallinnointia.

⁽²²⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/asia/-/ro-bangkok/documents/publication/wcms_419798.pdf

⁽²³⁾ Ks. edellinen alaviite.

Esimerkki: Bangladeshin valmisvaateteollisuudessa tapahtunut edistys Rana Plazan romahtamisen jälkeen (tammikuu 2016)

- palo- ja rakennusturvallisuutta koskeva Bangladeshin sopimus: allekirjoittajina 220 vaatetusalan ostajaa
- bangladeshilaistyöntekijöiden turvallisuutta edistävä yhteenliittymä: perustettu toukokuussa 2013, mukana 26 lähinnä pohjoisamerikkalaista tuotemerkkiä
- 341 uutta ammattijärjestöä perustettu Bangladeshin valmisvaatealalle tammikuuhun 2016 mennessä (132 vuonna 2014)
- työsuojelutarkastuksia (rakenne-, palo- ja sähköturvallisuus) toteutettu 3 734:ssä vientiin suuntautuneessa valmisvaatetehtaassa tammikuuhun 2016 mennessä
- 235 uutta työsuojelutarkastajaa palkattu ⁽²⁴⁾
- Better Work Bangladesh -ohjelma: 38 tehdasta, jotka toimittavat vaatteita 17 tuotemerkille ja jälleenmyyjälle
- korvausten maksaminen uhreille: 24,1 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria maksettu ratkaisuna 3 490 korvaushakemukseen

3.1.3 OECD valmistelee parhaillaan vastuullista toimitusketjua vaatetus- ja jalkinealalla koskevia due diligence -ohjeita.

3.1.4 ILO toteuttaa yhteistyössä kansainvälisten avunantajien, valtiovallan, työntekijöiden ja työnantajien kanssa (mm. Aasiassa) vaatetusalan hankkeita, joiden tarkoituksena on helpottaa tiedonsaantia palkoista, työoloista ja työmarkkina-suhteista ja parantaa näin työehdoista käytävän työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun laatua, kehittää työmarkkinaosa-puolten valmiuksia ja työehtosopimusmenetelmiä ja varmistaa työelämän normien noudattaminen tehtaissa ⁽²⁵⁾.

3.1.5 Euroopan komissio valmistelee kestäväpohjaista vaatetusalan toimitusketjua koskevaa lippulaivahanketta, johon sisältyviä osa-alueita ovat yhteinen suunnittelu, koordinoitu rahoitus, ohjelmien yhteinen toteuttaminen, kuluttajavalistus jne.

3.1.6 EU:n tekstiili- ja vaatetusalan työmarkkinaosapuolet ovat laatineet Euroopan komission tuella yhteisen hankkeen, johon sisältyy globaaleihin toimitusketjuihin liittyvä yritysten yhteiskuntavastuuta koskeva arviointiväline. Välinettä viimeistellään parhaillaan, ja sitä on tarkoitus jakaa pk-yrityksille ja muille sidosryhmille.

3.1.7 EU:n puheenjohtajavaltio Alankomaat haluaa tutkia keinoja vahvistaa synergiaa EU:n kehitysyhteistyö- ja kauppapolitiikan välillä, jotta voidaan edistää globaalien arvoketjujen kestäväpohjaisuutta.

3.1.8 Saksan liittovaltion talous- ja kehitysyhteistyöministeri Gerd Müller on perustanut kestäväpohjaisen tekstiiliteol-lisuuden yhteenliittymän, johon osallistuvat alan pääasialliset kumppanitahot. Hän esitti edellisessä G7-kokouksessa hyvin konkreettisen yhdenvedon tilanteesta: ”Vastuun ottaminen maksaisi yhden euron: vain yksi euro mekosta, takista tai housuista, jotta kovasta työstä Bangladeshissa, Kambodžassa tai Afrikassa saisi kohtuullisen palkan ja jotta lapset ja ompelijat saisivat uusia tulevaisuudennäkymiä ⁽²⁶⁾.”

3.1.9 Yksityisten aloitteiden yleistymisen on tuonut kokemusta ja auttanut parhaiden käytänteiden jakamisessa. Niitä ovat muun muassa ICS (Initiative Clause Sociale), jonka puitteissa 22 suurta jälleenmyyjää (mm. Monoprix, Carrefour, Casino), joiden liikevaihto on yli 243 miljardia euroa, toteuttaa sosiaalinalakohtiin keskittyvät tarkastuksensa käyttäen samanlaista menetelmää, ja Brysselissä sijaitsevan FTA:n (Foreign Trade Association) vuonna 2003 käynnistämä BSCI (Business Social Compliance Initiative), jossa on mukana 36 eri maasta yli 1 700 vähittäismyyjää ja tuojaa, joilla on liiketoimintaa 30 000 tehtaan kanssa.

⁽²⁴⁾ ”Progress in implementation, outcome of the Review meeting on the Sustainability Compact for Bangladesh”, 11. tammikuuta 2016.

⁽²⁵⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-asia/-ro-bangkok/-ilo-islamabad/documents/publication/wcms_363149.pdf

⁽²⁶⁾ http://www.bmz.de/g7/en/Entwicklungspolitische_Schwerpunkte/Menschenwuerdige_Arbeit/index.html

3.2 *Elektroniikka-alan globaalit arvo- ja toimitusketjut*

3.2.1 Globaaleja arvoketjuja käsittelevässä Sturgeonin ja Kawakamin tutkimuksessa⁽²⁷⁾ todetaan, että välipanosten osuus vaateteollisuudessa vaikuttaa olevan välituotekaupan arvon perusteella selvästi pienempi kuin panokset elektroniikka- ja henkilöautoteollisuudessa.

3.2.2 Elektroniikka-alan globaali arvoketju on yksi tavara-alan tärkeimmistä: sen osuus kaikista välituotteista oli yli 17 prosenttia vuonna 2006, kun vastaava osuus kemian- ja muoviteollisuudessa oli 2,7 prosenttia ja ilma-alusten osista 1,9 prosenttia. Kaksi suurinta elektroniikka-alan välituotteiden viejäämaata ovat Kiina/Hongkong ja Yhdysvallat.

3.2.3 Kolme keskeistä yritystoimijaa, jotka pyörittävät modulaarista arvoketjua, ovat

— johtavat yritykset (lähinnä teollisuusmaissa)

— sopimusvalmistajat, jotka vastaavat osien hankinnasta, piirilevyjen kokoamisesta, lopullisen tuotteen kokoamisesta ja testauksesta (pääasiassa Kiinassa, Taiwanissa ja Vietnamissa)

— alustajohtajat eli yritykset, jotka ovat onnistuneet sisällyttämään oman teknologiansa (ohjelmiston, laitteiston tai niiden yhdistelmän) muiden yritysten tuotteisiin.

Tämän alan arvoketjun modulaarisuus perustuu keskeisten yritysprosessien kuten tietokoneavusteisen suunnittelun, tuotesuunnittelun ja -inventoinnin ja logistiikkavalvonnan kodifointiin ja standardointiin.

3.2.4 Kuluttajaelektroniikan elinkaari on lyhyt, kolmesta 18 kuukauteen, ja tuotteet poistuvat käytöstä nopeasti. Tämän vuoksi tuotteiden toimittajilta tilataan yhä nopeampia toimituksia markkinoille. Kun esimerkiksi Applen iPhone julkistettiin vuonna 2007, markkinoilletuontiaika oli kuusi kuukautta, mutta vuonna 2012 se oli enää alle kaksi viikkoa⁽²⁸⁾. Tämä on haastavaa valmistajille ja työntekijöille, ja ratkaisuja on kehitettävä ja toteuttava tilanteeseen puuttumiseksi.

Joissakin yrityksissä on sovittu ylityöstä tai vuorotyöstä kiireaikoina ja vastaavista hyvityksistä muina aikoina, kun taas toisissa palkataan yhä enemmän tilapäistä työvoimaa ja vuokratyövoimaa tai maahanmuuttajia (esim. Meksikossa vuonna 2009 elektroniikkateollisuuden työvoimasta 60 % oli vuokrattuja työntekijöitä ja kiireaikoina osuus nousi 90 %⁽²⁹⁾). Tämä merkitsee usein työntekijöiden oikeuksien heikentymistä eli mm. alempaa palkkaa, sosiaaliturvan puuttumista tai kieltoa liittyä ammattijärjestöihin. Ratkaisuja voisivat olla kansallisen lainsäädännön lisäksi yrityskohtaiset sopimukset sekä ostajien ja toimittajien välisen koordinoinnin ja tiedonvaihdon parantaminen, jolloin tuotannon suunnittelu helpottuisi ja olisi mahdollista käyttää pysyvää työvoimaa tilapäisen työvoiman sijaan.

⁽²⁷⁾ "Was the crisis a Window of Opportunity for Developing Countries?", Timothy J. Sturgeon, Momoko Kawakami, Maailmanpankin poliittinen tutkimus.

⁽²⁸⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-ed_dialogue/-sector/documents/meetingdocument/wcms_345445.pdf

⁽²⁹⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-ed_dialogue/-sector/documents/meetingdocument/wcms_317267.pdf

3.2.5 Ihmisoikeuksien ja työntekijöiden oikeuksien kunnioittaminen liittyy myös elektroniikkateollisuuden tarvitsemien mineraalien hankkimiseen konflikti- ja riskialueilta alueilta, kuten Afrikan suurten järvien alueelta⁽³⁰⁾. Yhdysvaltain annettua asiasta lainsäädäntöä (Dodd-Frank Act) Euroopan komissio esitti vuonna 2014 ehdotuksen asetukseksi tinaa, tantaalia, volframia ja kultaa EU:n markkinoille tuovien toimijoiden omaehtoiseen vakuutukseen perustuvasta mekanismista, jolla varmistetaan, että mineraalien louhinnan ja kaupan tuotoilla ei tueta paikallisia aseellisia konflikteja. Due diligence -toimenpiteillä ja muilla toimenpiteillä parannetaan toimitusketjun avoimuutta ja vaikutetaan myönteisesti työpaikkojen luomiseen ja kaivosten työlöihin, kuten työterveyteen ja -turvallisuuteen, tulotasoon ja toiminnan virallistamiseen. Näin mahdollistettaisiin myös toimitusten jatkaminen Afrikasta sen sijaan että raaka-aineet hankittaisiin muilta maailman alueilta, joilla ei esiinny konflikteja⁽³¹⁾.

3.2.6 OECD on laatinut konflikti- ja riskialueilta peräisin olevien mineraalien toimitusketjun vastuullisuutta koskevat due diligence -toimintaohjeet⁽³²⁾.

3.3 Globaalit arvo- ja toimitusketjut muilla aloilla

3.3.1 ETSK korostaa, että globaaleihin arvo- ja toimitusketjuihin saattaa liittyä työoloja ja erityisesti työterveyttä ja -turvallisuutta koskevia ongelmia myös muilla aloilla, kuten palvelualalla ja maatalousteollisuudessa.

3.3.2 Ihmisarvoista työtä maaseudun taloudessa käsittelevässä ILO:n tukiohjelmassa⁽³³⁾ keskitytään kolmeen toimintalaan: muita epäedullisemmassa tai heikommassa asemassa olevien ja syrjäytyneiden maaseudun asukkaiden ihmisarvoinen työ, toimitusketjuihin kuuluvien maaseudun työntekijöiden ihmisarvoinen työ ja viljelyksillä työskentelevien maaseudun työntekijöiden ihmisarvoinen työ.

4. ETSK:n kannanotto siihen, miten varmistaa ihmisarvoinen työ globaaleissa toimitusketjuissa

ETSK haluaa julkaista kesäkuussa 2016 Genevessä pidettävää kansainvälisen työkonferenssin 105. istuntoa varten oman kannanottonsa, jossa esitetään suosituksia tehokkaimmista tavoista ja keinoista parantaa työntekijöiden työoloja globaaleissa toimitusketjuissa tuotantokapasiteettia tarjoavissa toimittaja- tai alihankkijayrityksissä.

4.1 Kunkin osapuolen roolin täsmentäminen

Kunkin osapuolen tehtävät ja vastuualat olisi täsmennettävä sekaannusten välttämiseksi:

- Valtiot ovat vastuussa kansallisen työ- ja sosiaalilainsäädännön laatimisesta, täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvomisesta ja ILO:n yleissopimusten ratifioinnista ja tehokkaasta täytäntöönpanosta. EU:n jäsenvaltiot vastaavat myös EU:n direktiivien saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä ja täytäntöönpanosta. Lisäksi niiden velvollisuutena on osoittaa kaikki tarvittavat hallinnolliset ja taloudelliset resurssit muun muassa työsuojelutarkastuksiin, jotta oikeudellisen kehyksen noudattamista pystytään valvomaan.
- Kansainväliset organisaatiot määrittävät vaatimuksia ja laativat maailmanlaajuisia aloitteita, joilla edistetään kansainvälisiä työelämän normeja ja vastuullista yritystoimintaa. Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien YK:n suuntaviivojen (suojeluun, kunnioittamiseen ja korjaamiseen perustuva toimintakehys) kaltaisissa asiakirjoissa annetaan ohjeita pääasiallisten toimijoiden tehtävistä ja vastuualoista.

⁽³⁰⁾ ETSK antoi lokakuussa 2013 lausunnon EU:lle elintärkeiden tuotteiden (myös mineraalien ja raaka-aineiden) tuonnista, EUVL C 67, 6.3.2014, s. 47

⁽³¹⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-157_en.htm

⁽³²⁾ <http://www.oecd.org/corporate/mne/mining.htm>

⁽³³⁾ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/—ed_norm/—relconf/documents/meetingdocument/wcms_311653.pdf

- Työmarkkinaosapuolia kannustetaan käymään ja edistämään vuoropuhelua työelämän normeista ja työoloista sekä toimialakohtaisesti että rajatylittävästi, ja hallitusten tulisi varmistaa, että yhdistymisvapaus ja työehtosopimus oikeus on tosiasiallisesti turvattu ja että niitä edistetään.
- Monikansallisten yritysten tulisi noudattaa niiden maiden lakeja, joissa ne harjoittavat toimintaa. Niitä kannustetaan lisäksi sitoutumaan yritysten yhteiskuntavastuuseen ja due diligence -lähestymistapoihin.
- Kansalaisjärjestöt täydentävät muiden tahojen työtä ja ovat keskeisessä asemassa työntekijöiden oikeuksia koskevassa valistustyössä ja väärinkäytösten ilmiantamisessa.

Koska toimintakenttä on monitahoinen ja keskeisiin osapuoliin liittyy ilmeisiä merkittäviä riskejä, ETSK kehottaa perustamaan jäsenneiltyä, avoimia ja osallistuvia sidosryhmäfoorumia monimutkaisten kysymysten käsittelemiseksi.

4.2 Kauppa- ja investointivirtojen mittaamiseen liittyvän tilastollisen haasteen ratkaiseminen

ETSK:n tavoitteena on arvioida globaalien arvo- ja toimitusketjujen todellisuutta arvon, kasvun ja työpaikkojen näkökulmasta sekä niiden viimeaikaista laadullista kehitystä. Tämä merkitsee WTO:n ja OECD:n keräämien tietojen käsittelemistä yhteistyössä mm. Eurostatin ja TRADE-pääosaston kanssa. Kansainvälisen kaupan uuden rakenteen parempi ymmärtäminen johtaa epäilemättä uusiin ehdotuksiin, jotka koskevat kauppa- ja kehityssopimuksiin sisältyvien perinteisten välineiden kuten tullien poistamisen, sääntelyn lähentämisen, julkisiin hankintoihin osallistumisen helpottamisen, yhteisten alkuperäsääntöjen, valmiuksien kehittämisen ja kaupan tukitoimien hyödyntämistä.

4.3 Kauppaa, kehitysyhteistyötä ja naapuruuspolitiikkaa koskevan aidosti yhdenmukaisen EU-lähestymistavan edistäminen

ETSK kannattaa Euroopan komission viimeaikaisessa EU:n kauppa- ja investointipolitiikkaa käsittelevässä tiedonannossa esittämää ehdotusta hyödyntää erilaisia EU:n ulkopoliittikan välineitä kestävästä kehityksestä edistämiseksi kolmansissa maissa ja erityisesti kehitysmaissa kuten Bangladeshissa, Vietnamin, Myanmarissa⁽³⁴⁾, Kambodžassa ja Laosissa sekä myös muiden maanosien maissa. Tämän mukaisesti olisi sisällytettävä tällä hetkellä neuvoteltaviin ja tuleviin vapaakauppasopimuksiin kauppaa ja kestävästä kehityksestä käsittelevät luvut, parannettava kauppapolitiikan ja tukien/valmiuksien kehittämisen välistä yhteyttä, edistettävä yritysten vastuullista käyttäytymistä investointipolitiikassa ja yksityisen sektorin kehitystä, toteutettava hankkeita, joilla parannetaan erityisesti työelämän normien kunnioittamista, tuettava kansallisia työmarkkinaosapuolia koulutuksen alalla, järjestettävä tiedotusseminaareja jne.

4.4 Realististen sitoumusten ehdottaminen

ETSK:lla on paljon kokemusta kestävästä kehityksestä alalta: se on osallistunut asiaa käsittelevien vapaakauppasopimusten lukujen täytäntöönpanoon ja seurantaan ja ollut mukana monenlaisissa kansalaisyhteiskunnan toimikunnissa. Se voi tältä pohjalta ehdottaa oikeudenmukaista tasapainoa välttämättömien lainsäädäntöön perustuvien ihmisoikeuksia, työntekijöiden oikeuksia, avoimuutta ja korruption torjuntaa koskevien vaatimusten ja monikansallisten yritysten globaalien toimitusketjujensa tehokkaiseen organisointiin ja kehittämiseen erilaisissa paikallisissa tilanteissa tarvittavan joustavuuden välillä.

4.5 Tehokkaiden ennaltaehkäisevien toimenpiteiden edistäminen

Pk-yritykset hyödyntävät maailmanlaajuisesti yhä enemmän globaaleja toimitusketjuja, ja niihin liittyy merkittävä hyödyntämätön potentiaali tässä yhteydessä. ETSK haluaisikin tehdä paremmin tunnetuiksi eräitä markkinoilla saatavilla olevia konkreettisia välineitä, joita on kokeiltu ja testattu yrityksissä ja joiden avulla pk-yritykset voivat osallistua globaalien toimitusketjujensa kestäväpohjaiseen hallintointiin. Näitä ovat esimerkiksi toimittajien kartoitustutkimukset, itsearviointivälineet, standardit ja ehdotukset sopimuslausekkeiksi.

⁽³⁴⁾ Esim. Myanmar Labour Rights Initiative (ILO, Yhdysvallat, Japani, Tanska, EU).

4.6 Uudenlaisten tarkastusten käyttöönoton tukeminen

1990-luvulla alettiin tehdä sosiaalinalakohtiin keskittyviä tarkastuksia, joita on kritisoitu teknisten seikkojen (esim. tarkastajien pätevyys, tarkastusten tekotapa, kysymysten luonne) ja sisällön (yhtä toimittajaa koskeva väliaikaismittaus, ei systemaattista ja asteittaista edistystä, kolmannet osapuolet vastuussa sosiaalisten olojen parantamisesta jne.) osalta. ETSK tukee sellaisten uudenlaisten tarkastusten käyttöönottoa, jotka kattavat sosiaalinalakohtien lisäksi myös ympäristö- ja hallintoasiat ja ovat tavoitteiltaan kunnianhimoisempia. Lopullisena tarkoituksena on korvata vakiokysymyslomakkeet monikriteeridiagnooseilla, jotka on räätälöity tietyssä globaalissa toimitusketjussa toimivan yksittäisen yrityksen mukaan, ja ottaa käyttöön perusteellinen seurantamenettely työmarkkinaosapuolten avulla.

4.7 Tehokkaiden välineiden kehittäminen kuluttajille tiedottamiseksi

Joulukuussa 2015 pidetty G7-huippukokous piti tervetulleina muun muassa käytännöllisiä työkaluja, kuten mobiililaitteiden sovelluksia, joiden avulla kuluttajat voivat vertailla ja ymmärtää sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä tuotemerkintöjä.

ETSK tukee EU:n käynnistämää pyrkimystä mitata ja ilmoittaa tiettyjen kulutustavaruokkien hiilijalanjälki ja on valmis edistämään parhaita kansallisia ympäristömerkkikäytänteitä, jollainen on esimerkiksi Ranskassa vuosina 2010–2013 toteutettu kokeilu monikriteeripohjaisesta ympäristömerkistä.

4.8 Valmiuksien kehittämiseen tähtäävien ohjelmien ja muiden työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja sidosryhmien yhteistoiminnan edistämiseen tähtäävien aloitteiden tukeminen

Yritysten globaali taloudellinen tulostaso ja ihmisarvoisen työn periaatteiden noudattaminen ovat tiiviisti sidoksissa riippumattomien ammattijärjestöjen ja työnantajajärjestöjen olemassaoloon, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun laatuun ja työvoiman hyvinvointiin.

ETSK kannattaa ILO:n suunnittelemaa Better Work -ohjelmaa, jonka tarkoituksena on auttaa paikallisia työmarkkinaosapuolia vaikuttamaan tehokkaasti ja käymään kollektiivisia työehtoneuvotteluja.

Toimialakohtaiset aloitteet kuten palo- ja rakennusturvallisuutta valmisvaatealalla koskeva Bangladeshin sopimus voivat kannustaa ostajia, tuottajia ja ammattiliittoja kehittämään ja toteuttamaan kattavan ja tehokkaan lähestymistavan, joka koskee koko toimialaa.

ETSK tukee myös toimialojen välistä työmarkkinavuoropuhelua, kuten ylikansallisia yrityskohtaisia työehtosopimuksia eli kansainvälisiä puitesopimuksia. Tällaiset olemassa olevat sopimukset ovat osoittautuneet tärkeäksi välineeksi työntekijöiden oikeuksien ajamiseksi globaaleissa toimitusketjuissa. Jatkokehittelyssä tai laajemmassa soveltamisessa on kuitenkin otettava huomioon tarve säilyttää sopimusten joustavuus sekä sisällön että seurantamekanismien suhteen. Täytäntöönpanosta saatujen kokemusten valossa kumppanien tulisi myös pyrkiä kehittämään sopimuksia jatkuvasti.

Bryssel 25. toukokuuta 2016.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS*